

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Primus Siue Vis Et Virtus Exemplorum, Hoc est, Solatia Et Documenta
- Hæc Moribus, Illa Temporibus Nostris Adhibita

Stengel, Georg

Ingolstadii, Anno M.DC.L.

Caput XXIX. Diui Pauli in tribulatione gaudentis exemplum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48162](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48162)

tamquam verus Christianus, plus quàm in vlla alia re gloriabor. *Cum alijs*, ait de se, & de S. Basilio S. Greg. Nazianzenus, alia quædam cognomenta sint vel à parentibus accepta, vel ex seipsis, hoc est, ex proprijs vita studijs comparata: nobis contra magnum nomen eras, Christianos & esse, & nominari; atque eà re magis efferebamur, quàm Gyges pala annuli conuersione (si quidem hoc fabulosum non esset) per quam Lydiorum tyrannidem occupauit.

S. Greg. Nazian. in orat. f. in ebris Basilij.

CAPVT XXIX.

Diui Pauli in tribulatione gaudens exemplum.

I.

Etrus Christum, Paulus & Petrum & Christum, in cruce cum gaudijs ferenda, strenuè est vel comitatus, vel imitatus, vt nos Christum, & Petrum, & Paulum haberemus tam comitandos, quàm imitandos. Nam si trophæa Marathoniam Themistoclem è somno excitauerunt; quem nostrum non impellerent aculeis potentissimis horum exempla? Et quidem de Christo, deque Petro Apostolo satis dictum est. Quis verò sensus, quæ mens Paulo fuerit, ex ipso Paulo discimus, cuius hæ sunt heroico pectore prolatae voces. *Placeo mihi, in infirmitatibus, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo.* Pro *placeo*, Græcè legitur ἐν δυνάμει, *delector*, hoc est, vt ibidem exponit Theophylactus, non tantum eas fortiter fero, sed & ijs pascor, & oblector; non tamquam per se expetendis, aut ex se oblectare solitis, sed quia per illas perficitur in me virtus Christi.

Plutarch in Themist.

1. Cor. 12. 10.

II.

Rom. 9. 3.

Alij gloriantur, de secundis rebus, de fortuna, de felicitate; at S. Paulus, *gloriamur*, ait, *in tribulationibus*, tamquam in præclaris Dei donis, ac beneficijs, quibus nos perficit, & ad patientiam, omnemque virtutem, ac præfertim ad spem certam æternæ gloriæ, velut secundo æstu, promouet. Quin adeò magni æstimat hanc malorum tolerantiam, vt profiteatur, nullam se etiam in hoc mundo gloriam æstimare: *Mihi absit*, ait, *gloriarì, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quæ mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Poterat Apostolus gloriari in sapientia Christi, & verum diceret; ait S. Augustinus; poterat in Maiestate; poterat in potestate; & verum diceret; sed dixit, in cruce. Vbi mundi Philosophus

Galat. 6. 14.

S. Augustin. serm. 20. de verb. Apost.

phus

phus erubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit, ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. Quo Domino? Christo crucifixo, ubi humilitas, ibi maiestas; ubi infirmitas, ibi potestas. Vbi mors, ibi vita; si vis ad illam venire, noli ista contemnere, noli erubescere; ideo in fronte, tamquam in sede pudoris, signum crucis accepisti. Hæc Augustinus.

Nec in gloriam tantum Paulo crux fuit, sed etiam in lubentiam. Nam cum videret, quasi nimis cumulos, tentationes quotidie ingruentes, ait S. Chrysostomus, non aliter, quam si in medio Paradiso vixisset, ita gaudebat gestiebatq;: ac proinde, ut qui hoc gaudio gaudet, non potest ab animi perturbatione vinci; ita qui hoc non tenetur gaudio, à quibuslibet facile capi vinciq;: ac prorsus huic idem euenit, quasi se quis arma gestans imbecilla, qualibet leui plagâ vulneraretur: nullum armature genus validius, quam gaudere secundum Deum. Hæc S. Pater, quibus ostendit, esse etiam quamdam in cruce gaudendi necessitatem, si quis eam cum fructu victoriaque velit superare. Certè, qui malo accepto incipit tristari, iam ex magnâ parte superatus est, nam malum eum deiecit de lætitiæ mentis: deiici autem, est quoddam vinci. Si vincendum ergo, gaudendum.

Aiunt de frontibus draconum gemmas erui, & (teste Tertuliano) in piscium cerebris lapidatas quadam est. Itaque qui vestitiu pretio fulgent, de ipso serpente, aut pisce fiunt cultiores. D. Paulus gaudium gloriamque suam, de doloribus atque ignominia, tamquam de dracone gemmas promit. Nam quod illius gaudium? quæ gloria? In laboribus plurimis, ait, in carceribus abundantiùs, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudeis quinquies, quadragenas, unâ minus, accepi. Ter virgis casus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo mari fui, in itineribus sæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in falsis fratribus: in labore & arumna, in vigilijs multis, in fame, & siti, in ieiunijs multis, in frigore, & nuditate, præter illa, quæ extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vror? Si gloriari oportet: quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor. Deus & Pater Domini nostri IESV Christi, qui

III.

S Chrylost.
hom. 1. in 2.
ad Coriath.

IV.

Tertull. de
Habitibus
Mulier.

2. Cor. 11. 23.
Iuxta Deut.
25. 31

Vide Baro-
nium tom. 1.
Anno Chri-
sti 39.

V.
Gal. 6. 14.
Apud Suriū,
tom. 1. in
Februar.

S Chrysoft.
in moral.
hom. 25. cit.
26.

Cant. 2. 7.

Act. 27.

VII.

est benedictus in saecula, scit quòd non mentior. Damasci praepositus
Gentis Arca Regis, custodiebat ciuitatem Damascenorum, ut me com-
prehenderet: & per fenestram, in sporta dimissus sum per murum, &
sic effugi manus eius. In his, non in prodigijs, non in miraculis
suis, gloriatur, & deliciatur Paulus.

Ac licet diuersos patiendi modos enumeret, nihil tamen à
protestatione sua alienum facit, quâ dixit: *Mihi absit gloriari, nisi
in cruce Domini nostri IESU Christi.* Sicut enim in Actis B. Doro-
theæ Virginis & Martyris Theophilus in equuleo tortus dixit;
*Ecce, modò Christianus sum; quia in cruce, id est, in equuleo, suspen-
sus sum:* ita vniuersa hæc mala D. Paulus cruces potuit meritò
appellare. Solenne enim est nobis, ut crucem vocemus, quidquid
nobis triste, & aduersum contingit. Gloriatur ergo in cruce
Paulus, dum in his gloriatur.

VI. Enimuerò illa ipsa crucis varietas, quemadmodum eum
magis exagitabat, ita impensius delectabat, & longè reddebat
gloriosiorem. Quocirca D. Chrysostomus diuite suâ venâ, hoc
eum encomio ornat: *Paulus luctator orbis, & pugil omni lucta ge-
nere certat, & vincit: hic ei Apostolicus character; hisce luctis conte-
xit Euangelium, & quasi flamma inextinguibilis ignis, si in mare la-
psa fluctibus undique mergitur, & iterum fulgida ascendit: sic & Pau-
lus undique pressus nec oppressus, sedere nesciuit, clarior semper redit,
patiundo victor, & miles martyr.* Ita Chrysostomus. Quibus ver-
bis igni inextinguibili comparat D. Pauli charitatem, quam sci-
licet aqua multa non potuerunt extinguere, cum naufragium
ter fecerit, nondum tamen fatigatus, nondum refrigeratus, per-
stiterit in ardore, & amore patiendi. Quia verò Melitense nau-
fragium, diu, postquam hæc scripsit, nimirum, cum vincus Ro-
mam mitteretur, euenit; intelligimus, eum etiam quartâ vice
nauem fregisse.

Intueamur ergo Paulum quartò, iam in vasto mari versantè,
& circa eum iactatas sarcinas, vectoresq; fluitantes; quàm diuer-
sa ratione vtrimq; fluctus sustinentur? Alij suspirant, gemunt, vo-
clferantur, & existimant, se non in falso mari, sed in falso fletu
suo natitare: Paulo autem ipsæ procellæ videntur esse campus
victoriæ, arbitraturque, se in quemdam Oceanum gaudiorum
incidit-

incidisse. Itaque quod alij charybdes, hoc illi jam sanctas quasdam Sirenes repræsentat. Nam in aquis Deum laudanti, diuina & gaudia, & auxilia manum subiecerunt.

Sic, Orphæo quatiente chelyn, vaga saxa trabuntur;

Sic & Arionis fidibus Delphines aderrant.

Audi cursus S. Chrysostomum: Paulus pro deuotionis abundantia, dolores pro virtute susceptos, quodammodo non sensit; quin etiam virtutem ipsam pro mercede pensauit, quotidie celsior, quotidie asurgebat ardentior, omans in omni impugnatione referebat victoriam, verberibus & iniurijs affectus triumphabat, mortem potius appetens, quam vitam; paupertatem potius quam opulentiam; multò amplius laborem desiderans, quam alij requiem; vrbes, gentes, provincias, prestatas, quasi arenam, vilia reputabat; illorum, que hic habentur, nihil asperum, nihil etiam suauis estimabat; tyrannos quasi culices quosdam reputabat; mortem, cruciatum, mille supplicia, quasi ludum putabat esse puerorum, dummodo propter Christum aliquid sustineret; adamans erat, immo adamante durior, & fortior; tanquam pennatus totum docendo peruolauit orbem, & velut incorporeus labores omnes periculaq; contempsit, & quasi iam calum possidens, cuncta profus terrena despexit. Ita D. Pauli singularis amator & cultor Chrysostomus.

VIII.

S. Chryso-
stom. 2. de
laudib. S.
Pauli.

Quid quòd Apostolus eò vsque progressus est, vt, quemadmodum rebus molestis gaudebat, ita iucundis offenderetur, easque tanquam Catharma, aut strebulam carnem abhorreret? Neminem latet quantum à cruciarijs, ac patibulatis abhorreamus. Nam & mortis infamia, & mortalis foetor, & triste criminis monumentum, id genus homines omnibus reddit exosos, adeò vt olim existimatus maledictus à Deo sit, qui pendeat in ligno. Neque apud profanos scriptores quidquam est ignominiosius, quam fureiferum appellari. Pro tali ergo Mundum habet Paulus, & Paulum Mundus, ipso Paulo teste ac dicente: *Mibi mundus crucifixus est, & ego Mundo;* hoc est, Mundus Paulum, vt peripsema & crucifixum, æstimat. Cur ita? quia Mundum priùs, & quidquid est in Mundo, Paulus habet pro suspendiario, pro eo, qui in infelicem arborem datus, & infamis est, & foetet, & tanquam putridum cadauer, è patibulo pendet, oculorum detestatio,

IX.

Deuter. 21. 22.

Gal. 6. 14.

tio, narium pestis, pessimorumque facinorum triste monumentum. En quò deueniat Apostolica virtus? Pati, illi dulce est; gaudere, amarum: neque dolet in dolore, neque gaudet in voluptate; immo in dolore gaudet, in gaudio dolet; mel illi fel est; & absynthia, Coa, Chia, Cæcuba vina, videntur: in tantum gratia naturam potest eleuare. Neque mirum est, non dolere eum in dolore, qui mortuus est mundo; neque gaudere in voluptate, Philipp. 4. 13. qui viuit Christo: *Omnia possum, ait, in eo, qui me confortat.*

CAPVT XXX.

Diui Pauli in tribulatione gaudentis imitatio.

I.
S. Bernard.
serm. 7. in
quadragesi-
ma.

Osunt & cæteri Christiani, omnia in eodem: quibus mellissius Bernardus tres gradus tradit, in Mundo moriendi, si quidem ad perfectionem, & iter Pauli aspirent. Primus est, vt eiusmodi homo, in hac vita se gerat, tamquam peregrinum, qui si forte iurgantes viderit, non attendit; si nubentes, aut choros ducentes, aut aliud quodlibet facientes; nihilominus transit, quia peregrinus est, & non pertinet ad eum de talibus; ad patriam suspirat, ad patriam tendit, vestitum & victum habens non vult alijs onerari. Secundus est, vt se gerat, tamquam mortuum, qui non sentit; sed sic vituperantes, vt laudantes, sic aduantes audit, vt detrahentes: immò verò nec audit, quia mortuus est. Omnino felix mors, quæ sic immaculatum seruat, immò penitus alienum facit ab hoc seculo. Sed necesse est, vt qui non vinit in se, vinat Christus in illo. Hoc est enim quod ait Apostolus, Vno autem iam non ego, vinit verò in me Christus: ac si diceret: Ad alia quidem omnia mortuus sum, non attendo, non curro: si qua verò sunt Christi, hac viuum inueniunt, & paratum. Tertius est, si non tantum mortuus sit, sed & crucifixus, vt dicat, *Mihi mundus crucifixus est, & ego Mundo.* Omnia, quæ Mundus amat, erux mihi sunt: puta, delectatio carnis, honores, diuitia, vana hominum laudes; quæ verò mundus reputat crucem, illis affixus sum, illis adhareo, illa totò amplector affectu. Hæc sentiunt ita omnes, qui Christo consentiunt; hoc est, qui in Christo viuunt, & sentiunt, atque ex animo dicunt ei, tamquam parenti, in humeros suscepto:

Virgil. lib. 2.
Æneid.

*Quò res cumque cadent, unum & commune periculum,
Vna salus ambobus erit.*

Igitur